

УДАРНАЙ СЫЛ АНГАР ТҮМҮКТЭННЭ КИМ ХАЙДАХ ҮЛЭЛЭЭТЭ?

БАСТЫННАР

Үүт ыамыгар

(Бастагы колоннада — биір
уражнай ынахтан сыл алта
ынахтар ынара, иккиске — бэс
ынахтар, ит)

ФЕРМАЛАР

Эрилик Эристин аатынан совхозтан

Сирд Холлодос	1454	362
Саман Сайылыга	1372	336
Вохомо	987	294
Болонники	986	256
Балыттыма	965	273
Мара	948	241
Быры	852	213

Карл Маркс аатынан совхозтан

Татта Чаранга	966	260
Толоон	908	208
Вулгуннах	855	251
Туолбут	770	214

Субуруускай аатынан совхозтан

Калэдай	873	274
Тайга	807	262
Хакылах	785	254

«Чурапчы» совхозтан

Хомустаах	910	296
Ампардаах	811	261

ЫАНЫЫКСЫТТАР

Эрилик Эристин аатынан совхозтан

Кузьмина А. Т.	2054	461
Луковцева О. Д.	1606	354
Кузьмина Е. М.	1468	314
Филиппова Г. М.	1440	335
Карпова Т. П.	1413	372
Григорьева Е. Н.	1394	338
Протасова А. Г.	1339	375
Софронова А. В.	1303	346
Сивцева А. П.	1307	346
Осипова Е. Р.	1306	396
Назарова Е. С.	1305	327
Луккина Н. П.	1295	341
Адамова В. П.	1284	326
Адамова О. К.	1220	289
Окошеникова М. Н.	1210	305
Тарабукина В. К.	1196	291
Андросова З. И.	1182	309
Флегонтова Ф. В.	1137	301

Хаалыылаахтар

Үүт ыамыгар

ФЕРМАЛАР

Карл Маркс аатынан совхозтан

Бадалаах	461	136
Туруйа	404	130
«Чурапчы» совхозтан	405	150

ЫАНЫЫКСЫТТАР

Субуруускай аатынан совхозтан

Кривошапкина Н. Г.	144	89
Аржакова Е. М.	155	89
Бушуева Р. Н.	300	92
Хомподоева Е. В.	355	163
Соловьева А. Д.	362	85
Яковлев П. Д.	369	74
Кривошапкина М. Н.	373	84
Кладкина В. Ф.	374	84
Сисина М. Д.	389	83
«Чурапчы» совхозтан	329	132
Кутугулядинова Р. А.	329	108
Попова М. Н.	329	108

Гоманова Х. П.	1093	325
Афанасьева А. Н.	1082	260
Луккина М. С.	1075	308
Ефремова М. П.	1074	228
Матвеева М. А.	1058	282
Миронова Т. Е.	1045	201
Максимова Т. Н.	1034	216
Алексеева В. В.	1030	300

Карл Маркс аатынан совхозтан

Дьячковская Х. С.	1295	286
Капитонова З. Д.	1287	333
Старостина М. Т.	1220	292
Сысолова Т. Н.	1218	326
Седальникова Р. П.	1196	300
Дьячковская А. П.	1181	330

Григорьева У. Е. 1168 | 330 | Колесова Л. К. 1099 | 250 | Сивцева А. И. 1091 | 286 | Малышева В. К. 1062 | 275 | Субуруускай аатынан совхозтан Кронникова Е. Н. 1221 | 367 | Сергеева А. Л. 1035 | 373 | «Чурапчы» совхозтан Макарова У. Е. 1348 | 430 | Иванов М. И. 1273 | 407 | Н Ы Р Э Й көрүүтүгэр (Бастагы колоннада — суук- натагы орто эбилли, грамм, иккиске — биір ынара уопсай эбилленте, кг) Эрилик Эристин аатынан совхозтан | | | | |-----------------|-----|------| | Егорова Н. Г. | 900 | 82,0 | | Софронова М. С. | 520 | 73,2 | | Ефремова А. А. | 499 | 61,2 | Карл Маркс аатынан совхозтан | | | | |-------------------|-----|------| | Петрова И. Д. | 607 | 63,3 | | Дьячковская Г. Е. | 591 | 51,7 | | Павлова А. С. | 500 | 50,1 | Субуруускай аатынан совхозтан | | | | |-------------------|-----|----| | Яковлева Т. С. | 467 | 70 | | Монастырева А. Е. | 471 | 65 | | Собаникова А. И. | 538 | 64 | | Федосеева М. А. | 487 | 58 | Н Ы Р Э Й көрүүтүгэр Карл Маркс аатынан совхозтан | | | | |-----------------|-----|-----| | Трофимова В. Д. | 359 | 178 | | Чепалова М. С. | 361 | 182 | | Макарова С. Е. | 366 | 151 | | Трофимова А. И. | 369 | 126 | | Трофимова К. М. | 371 | 111 | | Гуляева Т. П. | 376 | 124 | | Данилова Е. Н. | 396 | 136 | Н Ы Р Э Й көрүүтүгэр Карл Маркс аатынан совхозтан | | | | |------------------|-----|------| | Крюкова А. В. | 400 | 4,0 | | Гоголева М. М. | 853 | 14,3 | | Говорова Е. Л. | 480 | 14,4 | | Смирникова А. В. | 657 | 19,7 | «Чурапчы» совхозтан | | | | |-----------------|-----|------| | Демьянова В. П. | 170 | 5,2 | | Куличкина Е. Р. | 283 | 8,0 | | Каленкина В. В. | 410 | 12,5 | Субуруускай аатынан совхозтан | | | | |-----------------|-----|----| | Егорова Р. П. | 526 | 15 | | Борисова К. Д. | 500 | 15 | | Ефремова А. М. | 500 | 15 | | Максимова Х. С. | 545 | 16 | Тыа хаааыстыбатын управлениета. Константин Божедов (снимок) Одбулууннаагы 13 М.В.В. СПТУ-ны бүтүрүтүп уонна төрөөтү Холговотугар кал- быт. Кини билигин биір бастык раздел үлөһүт буола түһүө. Костюм ДТ-75 трактороо олорон күнү-түнү аахсыбакка от-мас тыаа сыдыарын чыгастатып Но- рочко сөт. Былды спос оройуон сире хо- рутааччыларын койкурстарыгар хыттан кини иккис миэстэни ылдыта. Д. Дьячковская. Үүт ыамыгар отделениелар көрдөрүүлэрэ | ОТДЕЛЕНИЛАР | Үүт ыамы (1 фур. ынахтан, кг) | | | | |-----------------|-------------------------------|-------------------------|--------------|-------------------------| | | Сыл
алта
ыйгар | Был-
рынын
тамыга | От-
ыйгар | Был-
рынын
тамыга | | Карл Маркс | 649 | -15 | 190 | -18 | | Одбулуун | 721 | ± 2 | 189 | -12 | | Болугур | 639 | -46 | 210 | -15 | | Мугудай | 744 | + 62 | 204 | ± 3 | | Бахсы | 472 | -124 | 141 | -58 | | Субуруускай | 533 | — | 176 | — | | Хатман | 952 | — | 485 | — | | Болтош | 426 | ± 5,3 | 124 | -1 | | Соловьев | 553 | -93,3 | 190 | -31,8 | | «Чурапчы» | 416 | — | 155 | — | | Сылан | 407 | ± 14,3 | 163 | ± 39 | | Килэки | 722 | + 202,2 | 248 | ± 69 | | Арыылаах | 787 | — | 251 | — | | Эрилик Эристин | 852 | -83 | 239 | -44 | | Холтодо | 773 | -99 | 228 | -39 | | Хадаар | 877 | -117 | 248 | -43 | | Хайахсыт | 850 | -56 | 254 | -15 | | Чакыр | 925 | -27 | 232 | -75 | | Оройуон үрдүнэн | 631 | -31 | 194 | -12 | ТҮМҮКТЭР УОННА СОРУКТАР ССКП райкомун бюрота, рай- совет исполкома совхозтар, отде- лениелар, коллективтар уонна бирдинилээн үлэһиттэр икки ар- дыларыгар социалистическай куо- талаахны сыл аңараары түмүт- тэри таһаардылар. Пятилетка үһөс ударнай, сы- лын бастагы аңарыгар совхозтар икки ардыларыгар социалистиче- скай куоталаахыга үүт валовой ыамы 117, бирдин фуражнай ынахтан ыаһыны 113,2, үүтү государствора туттарык былаан- ны 105,4 бырыһыан толорон, 131 баллы хомуйан, Карл Маркс аатынан совхоз (директор Е. Е. Васильев, партком секретара М. С. Окошеников, рабочком пред- седатель Л. А. Дьяков) ыа- һылаабынан табыста. Киниэхэ ССКП райкомун, райсовет испол- комун көһөрүлүө сыдыар Кыһы эһемэти өссө төгүз хааллары- лына. Совхозтар отделениеларын куо- талаахыларыгар ордук тэрээни- лэхтик үлэлээн, сүөһүтүн ылы- лар бородууксуйа былааннарын сүрүн көрдөбүлүн аһары то- лортоон Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдаагы отделениета 58,48 баллы хомуйан, ыаһыны ниэстэни ылан, киниэхэ көһөрү- лө сыдыар Кыһы эһемэти тутта- рылына. 57,79 баллы хомуйбут Эрилик Эристин аатынан совхоз Чакырдаагы отделениета иккис. 54,34 баллаах Карл Маркс ааты- нан совхоз Одбулууннаагы отде- лениета үһөс миэстэлэри ылы- лар. Фермалар икки ардыларыгар куоталаахыга Эрилик Эристин аатынан совхоз фермаларын кол- лективтара бастаатылар. «Юби- лейнай» комсомольскай-ычат фермата (старшай А. Т. Кузьми- на) биір фуражнай ынахтан 145,1 кг үүтү ыан, былаанын 136,6 бырыһыан толорон ыа- һылаабынан табыста. Сэмэн Сайылыгы фермата (старшай О. Д. Луковцева) хас бирдин ынаһы ахсыттан 1372 кг үүтү ыан, былаанын 155,5 бырыһыан толорон иккис, Вохомо ферма- та (старшай Е. Р. Осипова) фу- ражнай ынаһыттан 987 кг үүтү ыан, былаанын 122,1 бырыһыан толорон үөһү ыаллар. Ыаһыксыттар куоталаахы- ларыгар Эрилик Эристин ааты- нан совхоз ыаһыксыттары А. Т. Кузьмина, О. Д. Луковцева, Е. М. Кузьмина бастаатылар. Ыаһыксыттар куоталаахы- ларыгар Карл Маркс ааты- нан совхозтан Ф. И. Фомина, Эрилик Эристин аатынан сов- хозтан Н. Г. Егорова, М. С. Со- фронова иккис миэстэлэргэ та- быстылар. ССКП райкомун бюрота уонна райсовет исполкома сыл аһары- гар совхозтарга ынах сүөһү көп- түһүн өлүүтө асыт сыл та- һымыттан элбээбитин билэстэ. Сүөһү өлүүтө ордук элбэхтик «Чурапчы», Субуруускай ааты- нан совхозтарга таһаарылына. Совхозтар дирекциялары сүөһү туһата сүөх өлүүтүн таһаарба- тарыгар эбээһинэстэнэ. Оройуон үрдүнэн үүт табаа- рынаа 66,9 бырыһыанга өрө тийдэ. Үүтү государственова аты- лааһы сыл аңараары сору- даа туолбатарын билэстэн ту- ран холбоһуктаах муһыах ону сигиһиннэрэр иһинтэн биірдин отделениеларга чөлү сорууда- тары тиэрдиһэлээтэ. От ыаһыгар совхозтар барыта 1322 тонна үүтү государственова атылааһы- рыгар үрдэтиһибит соруу түрү- рулуна. Мөччирөн халтааһабытынан сүөһүнү маршруттан мөччирөн, режии кытаанахтык тутуһуна- ры тиэрдиһэлээтэ. Үүт табаа- рынаа 85 бырыһыантан тү- һэрбөт иһин бары дьаһалы ыла- та, үүт сыатын үрдэтиһэ эһи аһылыгы кууһа сүөһүнү халта- аһытыһынай салайааччылар ах- саабат болдомторун уураллара наада. Ордук ураты болдомто сапа төрүүтү көрүүгэ уураллуоттаах. Мөлтөх, өрөһү ыһаардыри ону- бай рационна группалаан түрү- руу тиэрдиһэлээтэ. Субан сүөһү- лэри мөччирөн маршруттан ха- таан бигэргэти бастууктар сүөһүлэрин күнүтө үүрө сы- дыан мөччирэллэрин ситиһэргэ кытаанах ирдэби түрүөрүлүна. Ынахтары, тигеһэлэри сапта- ры уонна искусственной сна- малэһин графиктара толорулу- батахтарынан от ыаһыгар хас ферма, субан сүөһү эвентун ах- сык сагалык график өтөртл- луоттаах. Кыстык хотоннор истэри-та- старын ыраастаан дезинфекцияны ыһтарга бөлөһүннэллэригар сов- хозтар салалталарыгар соруу- луна. Ветеринарнай станция от ыаһы 10 күнүн ааспака бруцеллезтаах сүөһүлэх отде- лениелартан саралаан дезинфекция- лааһыны төрөһэригар эбээһинэ- тэнэ. Сүөһү иитиитин бородууксуйатын ылыны салгыы улаатыннарыыга сайынны кэм баай кыахтарын мунутуурдук туһанар наада. (ССКП НК от ыынаабы (1978 с.) Пленумугар таб. Л. И. Брежнев дакылаатыттан.)

«Известия» хабьат Токиога тэриллибит «төгүрүн остуолугар» кыттыны ылылар: ССРС Тас эргэниң министрин солбууаччы Н. Осипов, Япония бөдөң газовой компаниятын директордарын советын председателз Х. Андзай, АХШ тас өттүгэр кэтиник билдэр «Эль-Пасо» корпорация президентз Г. Вайд.

Кинилэр Япония столицатыгар мытыллар Саха сирин гаһын туһага таһаарыны бырайыагы олоххо киллэрингэ советскай, японскай уонна америкаанскай делегациялар сүбэ муһунахтарыгар кэлбиттэрэ. Саха сирин баай гаһын туһага таһаарыны чопчу сымаллары туруорар уонна бырайыагы дьиннээхтик олоххо киллэрингэ быһааччы хардылары бөлүктүр мемурандуму иһин баттааһын үөрүүлээх церемонията буолла. Токиотаагы көрсүһүүгэ делегациялар баһылыктара бөлүктөрүн санааларын, аралларын манньк өттүлөр.

Н. ОСИПОВ, ССРС Тас эргэниң министрин солбууаччы:

— Саха сирин газтаах сардара сүрдээх кэскиллээхтэр. Энергия источник быһытынан айылда гаһын туһаныыга ССРС норуотун хаһаайыстыбата да, АХШ уонна Япония экономическай комплекстара да интэрнестээхтэр. Газ баара уонна интэрнестэр итинник сөп түбэскиилэрэ газтаах сирин туһага таһаарыыга советскай-америкаанскай-японскай үс өрүттээх биригэ үлэлээ-

һини олохтообун идэтин үөскөтүтэ. Бырайыак бүтөһүн сыала—Саха сирин гаһын хостообун, итинэн ССРС экономикатын хааччыты уонна сороһун АХШ-на уонна Японияга биэрин. Бу сыалы ситэргэ албэх үлэ ытыллыахтаах: разведкалыр геологическай үлэни бүтэрээххэ, наадалаах техниканын хааччылаахха, Саха сириттэн ССРС Тихэй океаниаагы биэрэгэр дээрн газопроводу тардыахха, портовой хаһаайыстыбаны үчүтэйдин тэрийиэххэ, оҕоруохха, гаһы убатыр заводу тутуохха наада. Дээ ити үлэни үс өрүттээх биригэ үлэлээһининэн олоххо киллэрин сабадаланар. Америка уонна Япония иһин бырайыагы олоххо киллэрингэ кыттылалар —кредит уонна наада буолар матырыйааллары, оборудованиены биэриилэрэ—гаһы биэриннэн төлөнөрө былааннаар.

Бу бырайыагы олоххо киллэриннэн сибээстээн Токиотаагы сүбэ муһунах бастакы буолбатах. Мин бу муһунагы урунку бары муһунахтартан саамай түмүктээхтэрэ буолла, туруоруллубут сыалы ситиһигэ балай да чутаһатта дьистаһиннэ албаһабатым буолуо.

Бырайыагы ситиһиннээхтик олоххо киллэрин ССРС, АХШ уонна Япония энергетическай проблемаларын быһаарыыга эрэ суолталаах буолбатаһын бөлүктүгэр баарыллар. Маны олоххо киллэрин биһиги дойдугар бөтүлүк ардыларыгар биригэ үлэлээһин мате-риальнай-техническай ба-

затын кэтингэ уонна бөдөрөгүтүгэ улахан суолталаах кылаатынан буолуо. Оттон ол, Л. И. Брежнев ыйарын курдук, араас общественнай тутулаах госуаарстволар аһалээхтик биригэ олохтообун кылаатын биригэ, норуоттар икки ардыларыгар тыһаанын сымнаатыны дьирингитигэ кылаатынан буолуо.

Бырайыак биэр улахан уратылаах: Саха сирин гаһын кытта сибээстээх биһиги былааммыт ыраах кэмгэ дээрн тийэр. Ити бырайыагынан гаһы биэрин кэлэр үйэ садалаһытыгар эмиз салдаһыада. Онон Саха сирин гаһын бырайыага Советскай Союз Америкаанскай уонна Японияны кытта экономическай хардарыта сибээстэһиллэрингэр XX үйэттэн XXI үйэгэ бастакы муостаны быраагар курдук хардарыта барыстаахтык, тэн бырааптаахтык биригэ үлэлээһин кэлэр да өттүгэр хардарыта сыһааннаһыны сайыннарыны мөһтөһүлүр.

Х. АНДЗАЙ, Япония компанияларын консорциумун председатели, «Токио гасу» директордарын советын председатели:

— Токиотаагы сүбэ муһунах, туох да сарбага суох, ситиһиннээх буолла. Кини сүрүн ситиһингэ, мин санаабар, бырайыагы олоххо киллэрингэ уопсайынан көпсөһүгэ чопчу сымаллары туруорууга кириллибитэ буолар. Саха сирин гаһыгар сыһааннаах былааннары толоруу сүрүн сырые өттүнэн, өрдүк

энергетическай сырыенан, эстибит биһиги Япония, быт экономикатыгар туох суолталааһын туһунан эгэ да барылыбат. Саха сирин гаһын туһаныны бырайыагы киллэрин Японияны айылда гаһын биэр тэгини хааччылаһытын бопуруоһун быһаарыыга улахан суолталаах.

1976 сыл атырдыах ыйыгар Япония дыалабай эргителэрин председателиларын делегацията ССНП НК Генеральной секретара Л. И. Брежнев кытта көрсүбүтэ. Оңно иһик ССРС уонна Япония икки ардыларыгар эргэни-экономическай сыһааннары уһун кэмгэ суоттанан олохтуур туһунан «саааны эппитэ. Ол советскай-японскай сыһааннарга былааннаһыны олохтуурга, сибээстэһиллэри бөдөрөгүтүгэ, икки дойдуга икки ардыгар сыһааннаһыыга итиникитин эрэллээх буолууну олохтуурга кыагы биэриэ эгэ дьэбитэ. Саха сирин гаһын туһаныны бырайыага ити идеяны олоххо киллэрин суолунан буолуон сөп.

Г. ВОЙД, Америка «Эль-Пасо» нефтяной корпорациятын президенти:

— Мин Токиотаагы сүбэ муһунах түмүктэрин дьирин астыныһын сымнаатымын, Биһиги улахан иһини хардыны оҕордубут. Энергетическай проблема биһиги дойдуга минитер турар уопсай национальнай проблемалартан биэр саамай сытымыла буолара биллэр. Маны быһаарыыга айылда гаһын—энергия ыраас, үрдүк калорийдаах источниктын—биэрэр сана источникты булуу уһулучу суолталаах. Онон биһиги Саха сирин гаһын туһаныны бырайыагы олоххо киллэрингэ улахан эрэлбитин уурабыт.

Токиотаагы сүбэ муһунаахха, политикар буолбаһа, дыалабай дьоннор кыттынын малаалар. Ол эрээри ити биһиги сэдэбит сөрүкүт улахан суолталааһын дьирингитин өйдөөн, туруоруллубут бопуруостары быһаарыыга сөптөөхтүк сыһааннаһабытыгар мэхэйдээбүтэ. Саха сирин гаһын туһаныны бырайыагы курдук бырайыактар араас дойдугар дьейтэлэрин иһин ардыларыгар хардарыта өйдөһүүнү дьирингитигэ кыагы биэрбэт буолуохтарын саамай, норуоттар икки ардыларыгар доҕордоһууну сайыннараарга, Сиргэ эһини бөдөрөгүтүгэ көмөлөһөлөр.

30 сыллаахыта, Токио өссө уруускал буолан сытар кэмгэр, АХШ уонна ССРС иһин ардыларыгар сыһааннар олус тыһаанынаах этилэр. Оттон бүгүн биһиги төгүрүк остуол тула доҕордоһуу, хардарыта өйдөһүү быһытыгар-майгытыгар, олоһор, бэйэ-бэйэбитин кытта бэстэдэлээр, бэйэбит туслутугар уопсай бопуруостары быһаарсар ынахтаахтык. Итиннэ аан дойдуга тыһаанын сымнааһыга көмөлөһөрө чуолкай. Норуоттар икки ардыларыгар экономическай сыһааннары сайыннарыыга дыалабай дьоннор куустэрин холбоһон аан дойдуга быһынымайгыны сүрүннүүргэ бөйүтүн кылаатын ыткылар. Саха сирин гаһын туһаныны бырайыагы олоххо киллэрин эмиз бу хайысханар дыаһарыгар саарбахтаабыт.

Ю. ВАНДУРА, «ИЗВЕСТИЯ» бэйтин корр.

«Известия» 1978 сыл, бэс ыйын 22 күнүһүгэр М-тэн.

Лазер ҮҮНҮҮНҮ ҮРДЭТЭР

САРАТОВСКАЯ УОБА. ЛАС. Тия хаһаайыстыбатын собуруулуу-иһикти НЧП оптикай-производственной хаһаайыстыбалаар бийыл гелий-неоновый лазер сарданаларынан тиктарыллыбит өрдэтэри салыһкыт, бэйиһин уонна хурунналар сымалары ыстылар Поволжье ити эксперименти саралмаһ иһиктэ Кавказскай госуаарствоннай университет уонна Целиноградскай бөтү тыа хаһаайыстыбатын институтун ученайдары оптикар оҕорбуттара. Оңно үүкүү хонтуруолунайдаар 10—15 быры. кыан үрдүүр» көсүбүтэ.

СИМОНКА: проза сымалын лаврынан сарданардым. Онуоҕо «Красный луч» дьон сымалы резонанскай биостимуляцилаһыыга аналлаһа устаносканы туһаналлар.

Ю. НАБАТОВ фотота. ССТА фотохрониката.

ДЫЛЛАР УОННА ДЬОННОР

Кини олоһун сырдык суола

Алаһар Бахсы ыспытыгар баар иһин эрэ ыл олорор Комустаах сайылыкка саасы ытааны күннэр ааһаннар, сааан сайын садалаһыта Дардадар дьон ата уустарыгар биэр туспа үөрүү буолбута. Малпый уола Олексөөндүрдээх саламаат буһаран, собо үлээн, сага төрөөбүт уол оҕолорун малааһынаабыттара. Оҕону Махээлэ дьон ааттаабыттара, Олексөөндүрдээх, оҕолоругар олүүдлээх буолан, уолларын Михаил Кононович Решетниковка иһтэрэ биэрбиттэ. Ити 1908 сыллаахха эгэ.

Бодойбоҕо 1912 сыллаахха Ленатаагы ытыалаһынына Михаил Кононович атаһын иһадам буолууга тобулу көһүтэ. Уол киниттэн «баттал», «бэринскэ», «шахта», «ыраахтааһы», «Лена», «политика» дьон тыллары аан бастаан истэбитэ.

Миһа манһаһы кылааска 1916 сыллаахха Якутскайга Преображенскай начальнай оскуолага кирибитэ. Оттон үһүс кылааһы 1918 сыллаахха Бахсыга тахсан бүтэрибитэ. Салгы үөрэнэ сырыттарына бандыттар кэлэннэр оскуола сабыллан хаалбыта.

1925 сыллаахха дэбиллээх Советын исполному секретарынан, сир үлэһингэр сурунсуотунан үлэһин сылдьан Миһа кылаас өстөөхтөрүн утарсыларын үгүстүк көрсөрө.

1926 сыллаахха кооператив таһаарын бандыттар иһалларын күрөтөн, дэбиллээхтэрэ тарватыллыбит иһин хомулар ликвидном председателинэн сылдьан иһин сүл устата Алаһар, Дьабыл, Бахсы олохтохторуттан нэстэрин хомулбута уонна ону «Холбосно» киллэрин туттарбыта.

Эһиллэһингэр «Салдабылтан» тахсан Бахсыга кредиттэй таһаарыстыбаны тэрийбитэ уонна онно председателинэн үлэлээһин, дьадаһыларга Советскай былаас көмөлөһөр политикатын олоххо киллэрсинтэ. Ол сылдьан Якутскайтан албэх булуугу, тарааһы, бурдук көтүтэри, триерн, сепаратордары, о. д.

а. таһааран тардаллыта. Сага экономическай политика (НЭП) садала көлө булунарга, ынах атылаһаарга, ыһын бурдугун булунарга «Салдабылтан» бастар дьадаһыларга үбү биэрингэ көмөлөһөн үлэлэспитэ.

Михаил Михайлович дэбиллээх Советын бастакы быһаарыгар быһаары-ыһтар комиссияга чилиһиннэн сылдьан, кулаактар уонна аһабыттар куластарын быһыыга кыттыбыта. Вейэтин дьэтигэр уонган тахса иһини дьэбээкэ сырыттынарбыта. 1928 сыллаахха Михаил Михайлович ол үөрөһүт дьоннорун түмэн, маллары кэрийэн агитациялаан, 15 хаһаайыстыбалаах «Күүһүрдөр» дьон бастакы таһаарыстыбаны (ТСОЗ) тэрийбитэ. Норуо сымалар артыаллары тэрийингэ комиссия председателинэн үлэһин сылдьан Танда «Кыһыл Танда», Алаһарга «Дүөлү», Кэссэһа «Сарбадай» (кэлин «Холболоох») дьон артыаллары тэрийсинтэ.

Михаил Михайлович 1932 сылтан Якутскайга кириэн дуоһаардаһан «Якутпуһунаага» дьэбээһиниһинэн уонна прорабынан үлэлээн хоту уонна содуруу Санныарырдарга сыл-

дьыбыта. Оттон кэлэн Якутскайга контролер-ревизордар курстарын бүтэрибитэ уонна 1942 сылга дьон Чуралчыга хонтуруоллуур ревизионнай управление ревизоруна үлэлэбитэ.

1942—1946 сылларга Якутскайга Үп наркоматыгар үлэлэбитэ. Оңно сылдьан «Үлээк килбизини иһин» медалынан наһараадалаһыта. Ити кэмгэ Ленинградка үп салаатын сибээдессидэрин бэлэмниир курска үөрэнэ баран, 1950 сыллаахха дьон Анаабыр оройуонугар үп салаатыгар сибээдессидэбитэ.

Кэлин Ытык-Күөлгэ коммунальнай предприятиелар уонна туссаран оҕоруу комбинатын директорунан, Алексеевскай оройуоннааһы булт обществотын бырабыланыһатын председателинэн үлэлэбитэ уонна 1968 сыллаахха сааһынан бочуоттаах сымнааһыга тахсыбыта.

Михаил Михайлович үгүс общественнай үлэни толорбута. Ол курдук, Алексеевскай оройуонна пааматынныктары харыстыр общество салаатын тэрийэн 6 сыл устата председателинэн үлэлэбитэ. Үгүс

тиһир, бетон пааматынныктары оҕортордо. Кини Чуралчыга улахан юбилейнай пааматынныгы, Бахсыга сэрингэ өлбүтүгэ аһаан пааматынныгы, «Саха сиригэр Советскай былаас олохтоомута 50 сыла» дьон монументы, Мэһэ-Хаҥаласка Петронка сэлэһиннээх сэрингэ өлбүттэргэ аһаалаах тийи-бетон, о. д. а. пааматынныктары оҕорторбута.

Михаил Михайлович 6 сыл устата Культура уонна история пааматынныктарын харыстыр общество республикатааһы советын, булчуттар уонна балыксыттар обществоларын республикатааһы советын чилиһиннэринэн эр кэмгэ үлэлэбитэ. 1965 сыллаахха сэттиннэгэ Ленинградка буолбут булчуттар уонна балыксыттар обществотоларын Бүтүн Россиятааһы үһүс съезтигэр Саха сириттэн делегатынан сылдьыбыта.

Билигин Михаил Михайлович Албан аат кулуубун оройуоннааһы советын чилиһинэ.

Н. СЛЕПЦОВА.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

БИҢИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтавай индекс 678700. Чуралчы с. Карл Маркс уул., 12, ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор 21-395, өтдэллэр—21-495, уопсай — 21-505.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чуралчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.